

La desaparició d'Iberbanda planteja nous reptes per a la connexió a Internet

El 1 d'octubre de 2018 finalitza el contracte entre la Generalitat de Catalunya i l'empresa Iberbanda –ara propietat de Movistar– per explotar la xarxa Banda Ampla Rural, que donava accés a Internet a zones rurals a través de la tecnologia WiMAX. Una nova solució tecnològica, l'AFR o Accés Fix Ràdio, arriba amb la promesa de penetrar a més territori i proveir a més població. Una perspectiva optimista i favorable, aparentment, per a la gent de pagès, però a hores d'ara no tothom n'està satisfet.

TEXT: ALBA GROS. IMATGES: CEDIDES PER FUNDACIÓ GUIFI-NET

L'any 2006 Iberbanda –quan Movistar encara no l'havia comprat– va signar un contracte amb la Generalitat per desplegar i explotar la xarxa Banda Ampla Rural, que el Govern català havia iniciat el 2003 mitjançant la tecnologia WiMAX amb l'objectiu de donar accés a Internet a zones rurals de Catalunya. L'acord comercial venç l'octubre d'aquest 2018 i Movistar ja fa temps que va anunciar el desmantellament d'Iberbanda, que a principis d'any encara tenia actius 10.000 serveis segons dades de la Generalitat. Tant el Govern com la companyia esgrimeixen que la xarxa WiMAX ha quedat obsoleta davant del que s'anomena Accés Fix Ràdio (AFR), una nova tecnologia que es sustenta sobre les xarxes mòbils 3G o 4G. La nova AFR té el repte de cobrir més territori de Catalunya i arribar així a més població (un 91 i un 99% respectivament segons la Generalitat, enlloc del 66%-94% de la xarxa anterior). Movistar ofereix una capacitat de 20 Mbps de baixada de continguts, respecte els 3Mbps que podia oferir WiMAX.

Els inconvenients

Movistar ha contactat amb els usuaris d'Iberbanda per oferir-los les noves tarifes del seu servei AFR. I no tothom hi ha vist avantatges. L'Associació de Veïns de Freixinet i Rodalia –al Solsonès– és una de les veus que ha posat el crit al cel demanant explicacions a Movistar i a la Generalitat per un servei que consideren que empitjorarà la seva capacitat d'accés a Internet. Pel que sembla, no tot són avantatges davant la implementació de l'AFR. Un dels principals inconvenients és que la nova tecnologia es sustenta sobre la xarxa 3G i 4G, que ara mateix no abasta tant de territori com ho fa WiMAX. Per tant, és necessari implementar un seguit d'actuacions perquè la promesa de l'AFR d'arribar a un 99% de població sigui real. La Secretaria de Telecomunicacions, Ciberseguretat i Societat Digital de la Generalitat de Catalunya ha aclarit que "s'efectuaran progressivament 54 actuacions de millora de cobertura del servei 3G i 4G (25 centres migraran del servei 2G a 3G, s'instal·laran 9 equips reflex a nous emplaçaments i s'instal·laran

a 20 emplaçaments nous equips 4G a 3,5GHz de nova generació)". L'opinió d'alguns veïns és que "potser hauria estat bé de rendibilitzar tots els diners que la Generalitat va invertir per fer arribar WiMAX a les zones rurals i esperar a fer el canvi al nou sistema només després de garantir que totes les millores necessàries haguessin estat implementades. Desmantellar WiMAX abans de tenir les infraestructures necessàries per fer funcionar AFR no sembla una solució molt intel·ligent". Les noves ampliacions són promogudes per Movistar i la Generalitat no està implicada pressupostàriament en el projecte, malgrat que des de la Secretaria de Telecomunicacions se'n fa un seguiment. La previsió que els ha lliurat la companyia apunta que les obres acabaran el mes d'octubre mateix.

Però mentre això es fa efectiu, algunes cases de pagès previsiblement perdran la seva connexió a Internet, tal i com explica l'Associació de Veïns de Freixinet i Rodalia en una carta enviada a la Generalitat: "No s'ofereix cap solució per als habitatges que no tenen cobertura 4G i/o 3G, que s'han d'espavilar per buscar un servei que, a partir d'aquella data [octubre de 2018] serà inexistent a aquestes zones. Amb Iberbanda, a través de WiMAX, tenim una connectivitat limitada, però almenys funciona". Freixinet pertany al municipi de Riner, al sud de la comarca del Solsonès, a la Catalunya Central. L'Ajuntament tampoc estava satisfet amb el servei que obtenien amb Iberbanda i ja fa mesos van mudar-se a una altra operadora més petita que, segons en Joan Solà, l'alcalde del poble, tampoc els va proveir amb qualitat. Per aquest motiu van contractar Movistar, però des de fa uns tres mesos, la connectivitat ha començat a fallar: "Tenim 3G/4G però hi ha estones que no tenim ni telèfon ni Internet, ni res. Aleshores hem de trucar, i triguem més o menys a resoldre la incidència. Ahir fins a les 5 de la tarda no va funcionar. Aquest matí fins gairebé les 11 tampoc. És com una loteria, estem molt insegurs de tot plegat i pel dia a dia Internet és del tot necessari. Quan finalitza un termini per presentar una justificació o demanar una subvenció i no hi tenim accés, és un problema gros. Estem en mans d'una gran empresa i ens diuen que aquestes situacions es donen pel procés de renovació d'antenes i d'adequació de la xarxa".

Buscant alternatives

Previsiblement, tothom qui fins ara estava connectat a través d'Iberbanda buscarà en el mercat

una solució que s'adapti a la seva demanda. Per a empreses i escoles la connexió a Internet és imprescindible. Per als professionals vinculats a la comunicació, resulta també del tot necessària una connexió de banda ampla que ofereixi prou qualitat tant de baixada de continguts com de pujada (la velocitat que els han ofert de pujada és de 0,8 M píxels només), per poder enviar documents i treballs als seus clients. Aquesta mateixa revista *Agroicultura*, per exemple, s'envia a la impremta a través de la xarxa Internet; qualsevol dissenyador gràfic que la maquetés no podria viure en el món rural sense una bona cobertura digital. També és important poder gaudir d'una IP fixa, la clau que identifica el teu ordinador i que és necessària quan tens servidors amb pàgines web allotjades, per exemple. Aquests dos serveis no sembla que –de moment– els estigui oferint Movistar (amb l'herbanda la IP era fixa i la pujada de dades molt més ràpida), segons es queixen alguns dels veïns afectats, que també consideren que els donen tarifes molt diferents a les que tenien fins ara i que no tenen comparació amb les tarifes de ciutat per a serveis significativament millors.

Davant d'aquesta panoràmica tothom s'està espavilant com pot. Algunes cases estan buscant petites companyies més locals que ofereixen cobertura també a través de radiofreqüència. És el cas de l'Arnau Vilaseca, que està situat a Prades de la Molsosa i que ha contactat amb l'empresa local que té instal·lada una antena al nucli pro-

per de Pinós. Un lleuger gir de la instal·lació pot fer que li arribi el senyal i li permeti accedir a Internet per radiofreqüència o AFR, però perquè això sigui possible, és imprescindible que hi hagi visió directe entre l'antena i casa l'Arnau.

Si estàs en una zona enclotada, el senyal difícilment arribarà bé i aquesta solució s'haurà de descartar. En situacions complicades, la via més segura és l'accés via satèl·lit. Albert Homs, voluntari de GuifiBages, ens aclareix que *“tothom té accés via satèl·lit, i pots optar-hi si vius en un forat, però has de tenir en compte que hi ha una careència de temps (com els corresponsals que veiem a la televisió, que no arrenquen a parlar fins uns segons després que acabi el locutor del plató perquè el senyal els arriba retardat), i també hi ha una limitació quant a ús de dades, per exemple 60 gigues, i sol passar que la gent se li acabin abans de renovar la quota mensual”*.

Guifi, un projecte tecnològic, social i d'economia col·laborativa

L'any 2004, en Ramon Roca, va prendre la iniciativa per solucionar la falta de connectivitat a Internet per banda ampla de les masies aïllades de la zona on es trobava de la comarca d'Osona. La seva idea va ser contractar una bona connexió i començar a compartir-la amb cases de la vora mitjançant radioenllaços fets amb routers WiFi. Aquest va ser el punt de gestació del que ara és la Fundació Guifi-net amb més de 35.000 nodes actius (punts finals de connexió) que repercuteixen en benefici d'unes 10,500 persones. L'objectiu principal, segons es pot llegir a la seva

la Fundació gestiona i assegura que les infraestructures utilitzades per la xarxa Guifi no es privatitzaran mai

pàgina web, és teixir una xarxa de telecomunicacions *“oberta, lliure i neutral basada en un model de comuns”* que facilita l'accés a Internet de banda ampla *“amb qualitat, a un preu just i per a tothom”*. Per tant, Guifi-net aporta una solució tecnològica sustentada sobre uns valors socials i un model d'economia col·laborativa.

És important entendre que Guifi-net no és una empresa de serveis que dona accés a Internet. Guifi-net proveeix la infraestructura que permet accés a Internet però no és una operadora com ho poden ser Movistar, Orange o tantes altres. Aquesta infraestructura pot ser a partir de fibra òptica en entorns urbans, o pot ser a partir d'antenes repetidores instal·lades en punts estratègics del territori utilitzant la tecnologia ràdio. *“La radiofreqüència és un bé comú; l'Estat en llicència una part perquè qui pagui les pugui utilitzar de manera privada, però la resta són camins oberts a tothom”*, ex-

01. i 02. Tallers formatius per a estendre la xarxa Guifi-net.

plica Albert Homs. Per tant, la Fundació gestiona i assegura que les infraestructures utilitzades per la xarxa Guifi no es privatitzaran mai. I aquesta no és una qüestió menor, perquè a molts pobles s'han donat casos d'antenes i altres infraestructures pagades amb diner públic, executades per empreses, que finalment han quedat a mans privades, segons denuncia l'Albert.

Qualsevol ISP (proveïdora d'Internet) pot utilitzar la xarxa Guifi per oferir els seus serveis, ja sigui per radiofreqüència en zones on hi ha antenes, o a través del cable de fibra òptica. La condició necessària és seguir el codi de bones pràctiques i entendre i respectar que és una Xarxa Oberta, Lliure i Neutral (XOLN):

- oberta, per assegurar que tothom pugui connectar-s'hi i formar-ne part, sense discriminacions
- lliure, perquè la xarxa és un bé públic, disponible i a l'abast de tothom, i ningú pot apropiars'en
- neutral, pel que fa als continguts i a la tecnologia.

La primera instal·lació d'aquestes antenes la van assumir els veïns impulsors. Ara, la Fundació Guifi recomana apostar per la fibra òptica en les poblacions o nuclis on arriba telefonia per cable, o fins i tot si només hi arriba electricitat perquè igualment se'n pot aprofitar la infraestructura. D'allí, es pot fer arribar el senyal a cases aïllades a través d'AFR que, si es sustenta sobre fibra òptica, té més capacitat. El finançament el poden assumir administracions locals, però també veïns. Calculen un cost mig de 1.500 euros per casa i, si es pot organitzar a través de micromecenatge, una tercera part retorna per desgravació fiscal. La Clara Pusó, de la Fundació, assegura que tenen calculat "que la inversió s'amortitza en quatre o cinc anys perquè la quota que et queda amb l'operadora de servei d'Internet és d'uns 20-25 euros". La infraestructura serà de tipus mancomunat, és a dir, que tots els agents participants no només poden gaudir del servei que dona, sinó que poden fer-la créixer i participar en el seu desplegament.

En Pol Domingo, per exemple, és un veí d'Artés que viu en un barri aïllat d'Artés on no gaudia d'una bona connexió ADSL. Després de contactar amb Guifi-Bages, una de les associacions que desplega la xarxa Guifi a Catalunya, i també després de parlar-ne amb l'Ajuntament del poble,

va aconseguir que una ISP muntés tres antenes repetidores del servei en un punt elevat del nucli que abasten tota la rodalia. A casa seva també hi ha instal·lada una petita antena receptora que recull el senyal i que a través de cable permet entrar-lo a l'habitatge. Després d'un temps en funcionament, les antenes del poble ja s'han renovat i ara els usuaris, encara que estiguin en cases aïllades, poden arribar a puntes de 60 Mbps simètrics, tot i que la velocitat habitual és de 20-30 Mbps simètrics de connexió.

En general, les associacions que operen amb la xarxa Guifi tenen quotes més econòmiques, però el servei que poden oferir es sol basar en les persones voluntàries que hi estan més implicades, cosa que fa que les incidències puguin trigar una mica més a resoldre's. D'altra banda, no totes les empreses treballen sobre tot el territori cobert per la xarxa Guifi, moltes d'elles tenen un abast local.

Sigui a través de fibra òptica, a través de l'AFR-radiofreqüència o via satèl·lit, el que està clar és que la població que habita en els entorns rurals ha de poder gaudir d'Internet si es vol avançar cap un país equilibrat amb igualtat d'oportunitats bàsiques. Però amb l'orografia accidentada de Catalunya, sembla que un 1% de la població haurà de resignar-se o adaptar-se a viure sense Internet, com és el cas de l'Alba Escalona, en una fondalada del Vallès: "Tenim una línia telefònica de l'any 1942 que no permet tenir Internet per cable (i durant moltes temporades l'any, ni telèfon), no tenim cobertura per mòbils, ni es pot instal·lar res via satèl·lit a causa del rebot de les ones". Per a ells els serveis bàsics de comunicacions electròniques que queden recollits en el Servei Universal -que actualment contempla el servei de telefonia fixa i una connexió de banda ampla d'una capacitat d'1Mbps/256 Kbps amb un llindar de descàrrega de 5Gbytes-, són paper mullat. I això és el mínim a què hauria de ser capaç d'accedir tothom, visqui on visqui, segons reconeix la mateixa Generalitat de Catalunya. De moment, les dades publicades a l'Observatori del món rural 2018 ens diuen que la disponibilitat de servei de fibra òptica al domicili a l'entorn rural és 19,8%, respecte el 81,4 de l'entorn urbà. Queda clar que hi ha molta feina per endavant. ❁

LA TERRA

Subscripció: ~~33 euros/any~~

15% de descompte per als lectors d'AgroCultura
 28,50 euros/any

Nom i cognoms N.I.F.
 Adreça
 Població D.P.
 Comarca Tel. Fax

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i cognoms titular compte
 Sr. Director de Agència
 Població

Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta núm

atenguin els rebuts que els presentarà ED. LA TERRA, S.L. Signatura titular compte:
 per al pagament de la meva subscripció
 Data: